

Professions regulades i estudis universitaris

GRAUS I HABILITACIÓ PROFESSIONAL: UNES RELACIONS VARIADES I VARIABLES

José María Goerlich

Catedràtic del Departament
de Dret del Treball.
Universitat de València

No és difícil demostrar que els graus estan vinculats a la inserció professional dels qui els posseeixen: la preparació «per a l'exercici de professions que requereixen coneixements científics, tècnics o artístics» és una de les *funcions* (article 1.2 LOU) o de les *missions essencials de la Universitat* (article 33.1 LOU). No obstant això, les relacions entre els graus o, més en general, els títols universitaris i l'exercici professional posterior resulten complexes: d'una banda, perquè no totes les activitats professionals tenen la mateixa regulació; d'altra, perquè, per factors externs al sistema universitari, la seua disciplina està subjecta a un ampli procés de revisió.

Professions obertes i regulades, professions titulades, professions col·legiades

Com a regla general, no hi ha una connexió directa entre una certa formació universitària i el desenvolupament d'una determinada activitat professional. Els directius d'empresa, per exemple, poden tenir-ne o no, i en el primer cas, provenir de molt distintes titulacions. Aquesta activitat, i moltes altres, integren per això el grup de *professions obertes*. Al contrari, n'hi ha d'altres que integren les *professions regulades*, és a dir, aquelles a què només es pot accedir si qui les desenvolupa compleix determinats requisits de qualificació professional. Les professions liberals més tradicionals (medicina, arquitectura i advocacia) subministren intuïtivament exemples d'aquesta segona possibilitat. Atès que la Constitució reconeix que totes les persones tenen dret «a la lliure elecció de professió o ofici» (article 35.1), l'existència de professions regulades queda condicionada a l'existència d'interessos generals que justifiquen la reserva d'activitat, que poden ser molt variats, com mostra l'article 3.11 de la Llei 17/2009, que porta causa de l'article 4.7 de la directiva 2006/123/CE, de serveis al mercat interior.

«No s'ha de pensar que hi ha una relació lineal entre graus universitaris, continguts formatius mínims, professions regulades i col·legiació obligatòria»

Per descomptat, els requisits de qualificació professional es concreten moltes vegades en l'exigència d'una formació prèvia als qui aspiren a desenvolupar les activitats en qüestió. Per aquesta via, les professions regulades solen ser *professions titulades*, amb unes titulacions respectives de contingut mínim predeterminat i d'abast general. En efecte, si la regla general és que són les universitats les que dissenyen els graus i els postgraus, sense perjudici de les facultats de verificació i autorització de les autoritats administratives competents, quan els graus o postgraus habiliten específicament per a l'exercici de determinades professions, la seua autonomia a l'hora de dissenyar els plans d'estudi resulta més limitada atès que «quan es tracte de títols que habiliten per a l'exercici d'activitats professionals regulades a Espanya, el Govern establirà les condicions a què hauran d'adequar-se», amb la finalitat que «permeten adquirir les competències necessàries per a exercir aquesta professió» (articles 12.9 i 15.4 del RD 1393/2007).

En fi, per raons històriques, en l'exercici de les professions regulades i titulades han jugat un paper fonamental els col·legis professionals. D'acord amb la seua noció legal, són corporacions de dret públic a les quals competeix, entre altres coses, «l'ordenació de l'exercici de les professions (...) i la protecció dels interessos dels consumidors i usuaris dels serveis dels seus col·legiats» (article 1 de la Llei 2/1974, sobre col·legis professionals). En els casos en què hi ha col·legi i la llei preveja l'obligatorietat de la col·legiació per al desenvolupament de l'activitat, apareixen les *professions col·legiades*.

Algunes discontinuïtats

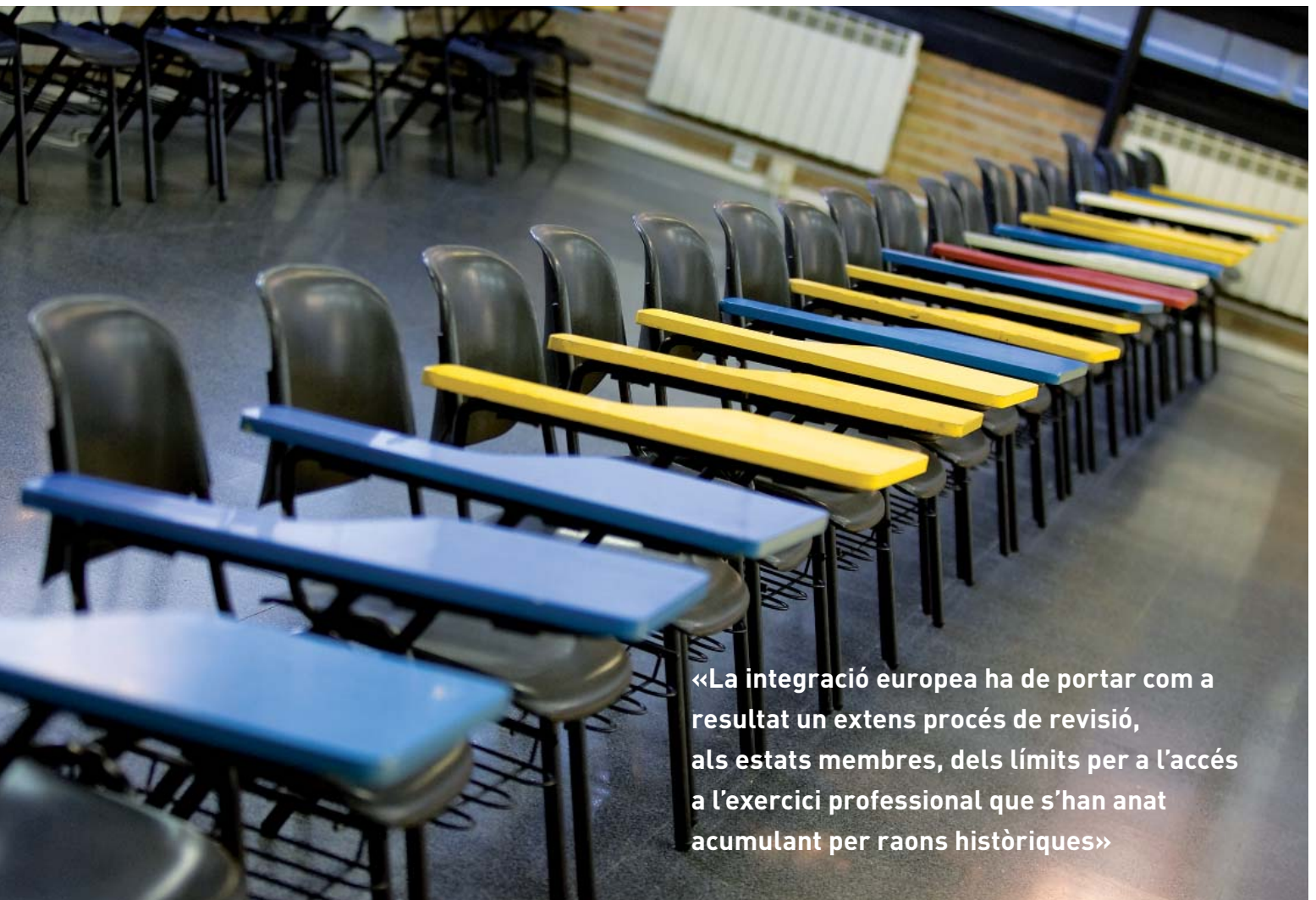
Malgrat les vinculacions que s'han exposat, no s'ha de pensar que hi ha una relació lineal entre graus universitaris, continguts formatius mínims, professions regulades i col·legiació obligatòria. En alguns casos és així; en d'altres, s'hi adverteixen significatives discontinuïtats entre tots ells.

D'entrada, no és directa la vinculació entre grau i professió regulada. D'una banda, hi ha un bon nombre de professions regulades que no requereixen formació universitària. Podem acudir al RD 1837/2008, de 8 de novembre, per fer-nos-en una idea: l'article 19 distingeix fins a cinc nivells formatius diferents que poden ser exigits per a accedir a les professions. Només els dos últims són universitaris. La lectura de l'annex VIII, que enumera les corresponents professions, és igualment il·lustrativa.

D'una altra banda, encara que hi ha graus que possibiliten directament l'accés a les professions regulades, sense perjudici de l'eventual exigència de col·legiació, en altres casos s'estableixen condicions addicionals. De vegades l'habilitació professional només s'obté si se

supera una prova a més del grau. En altres casos, aconseguir-la requereix formació de postgrau siga mitjançant l'obtenció d'un màster (en valen d'exemple les enginyeries que tradicionalment s'han considerat *superiors* o la docència en l'ensenyament secundari), al qual es pot afegir la superació d'una prova (com s'esdevindrà en el futur immediat amb l'advocacia), siga a través del desenvolupament d'un període d'experiència professional tutoritzada (com en el cas de les especialitats sanitàries).

La segona discontinuïtat ve donada per la falta d'una relació directa entre les professions regulades i l'existència de requisits formatius comuns per als graus o màsters que hi donen accés. A data d'avui, el catàleg d'aquests últims (<http://www.educacion.es/educacion/universidades>) mostra que les titulacions universitàries per a les quals s'han previst requisits comuns es mouen en tres terrenys diferents: professions sanitàries, carreres tècniques (arquitectura i enginyeries), i magisteri i professorat d'ensenyament secundari. Moltes altres professions regulades, fonamentalment de l'àrea jurídica i social, no han donat lloc a l'establiment de directrius generals.

«La integració europea ha de portar com a resultat un extens procés de revisió, als estats membres, dels límits per a l'accés a l'exercici professional que s'han anat acumulant per raons històriques»

La veritat és que no s'acaba de veure la raó d'aquest tractament diferent. En alguns casos s'empara en els criteris europeus sobre requisits formatius mínims per al desenvolupament de determinades activitats (professions sanitàries i arquitectura). Les restants, tanmateix, troben cobertura únicament en disposicions legals o reglamentàries específiques del nostre ordenament que existeixen també per a aquelles altres que no han estat considerades.

La tercera discontinuïtat, en fi, es mostra en les relacions entre professions regulades i professions col·legiades. Encara que tradicionalment han anat en paral·lel (com mostra l'article 36 de la Constitució, dedicat als col·legis professionals i a les professions titulades), les connexions entre elles són molt més difuses. Trobem professions regulades vinculades a títols universitaris que es mouen al marge del sistema dels col·legis professionals o, en sentit contrari, col·legis que no tenen una clara correspondència amb cap professió regulada.

A fi de comptes, i això és el més important, fins i tot en els casos en què hi ha una relació directa entre els requisits formatius, l'exercici professional i la col·legiació

obligatòria, és clar que aquesta només és exigible per a l'exercici professional directament afectat per ella. Dit d'una altra manera, la persona graduada –o postgraduada– pot utilitzar la seua formació també en el mercat de les professions obertes, sense necessitat en aquest cas de formalitzar la col·legiació. Per seguir amb l'exemple que he posat al principi, no és exigible als enginyers o als juristes que desenvolupen funcions de directiu d'empresa sense signar projectes o sense actuar com a advocat/a o procurador/a.

Un inevitable procés de revisió

Per acabar, cal reparar que les relacions entre graus i habilitació professional presenten una certa dosi de variabilitat. Això és així perquè l'ordenació de les professions regulades i de la col·legiació, l'obligatorietat de la qual les acompanya normalment, té un clar component de caràcter històric al qual no són alienes les pressions corporatives dels qui les exerceixen. Això explica que ni aquestes professions regulades ni l'esmentada col·legiació hagen funcionat de manera homogènia a l'interior de la Unió Europea: no sempre coincideixen les reserves d'activitat en favor de determinats

professionals ni tampoc és uniforme el model de col·legiació. Per això, els imperatius europeus relacionats amb la construcció del mercat interior han afectat en el passat immediat ambdues realitats i hauran de fer-ho encara més en el futur pròxim.

En efecte, tal construcció pressuposa les llibertats d'establiment (articles 49 i ss. del Tractat de Funcionament de la Unió Europea - TFUE) i de prestació de serveis (articles 56 i ss. TFUE). Encara que, portades al límit, pressuposen que els professionals europeus puguin establir-se i/o prestar els seus serveis en tots els estats membres amb independència del seu origen i/o del lloc en què hagen adquirit la capacitat professional, tant el tractat com la normativa comunitària que el concreta admeten que els estats membres puguin establir restriccions a condició que no siguin discriminatòries i es troben justificades en raons imperioses d'interès general. És clar, per descomptat, que entre aquelles pot haver-n'hi de vinculades a les exigències de capacitat prèvia i de relacionades amb la col·legiació (per centrar-nos en les que ací interessin). Tanmateix, el funcionament de les llibertats d'establiment i circulació dels serveis fa que els estats membres

perden en part el control sobre elles en quedar limitades les possibilitats d'exigir requisits redundants respecte dels establerts en origen per al desenvolupament de l'activitat. En aquest context, es pot pensar en un procés d'aproximació de les exigències relacionades amb l'exercici professional en què actuen com a referent, a falta de normes europees d'harmonització respecte de la formació prèvia exigible, els estats en què es reconega una major llibertat d'accés.

En altres paraules, la integració europea ha de portar com a resultat un extens procés de revisió, als estats membres, dels límits per a l'accés a l'exercici professional que s'han anat acumulant per raons històriques. A Espanya, aquest procés ja ha començat. I el que és més important, ha de tenir-hi importants manifestacions en el futur immediat. La llei 25/2009, de 22 de desembre, va anunciar la promulgació d'una *Llei de serveis professionals* que revisarà l'abast de la col·legiació obligatòria. Encara que el termini inicialment previst perquè el Govern en remetera el projecte ja ha vençut, a jutjar per les notícies de premsa n'és imminent l'enviament al parlament. De ser aprovat, si hem de fer cas a aquestes fonts, produirà un impacte enorme sobre aquella. ■

L'EFECTE ACADÈMIC I PROFESSIONAL DELS TÍTOLS UNIVERSITARIS A ESPANYA I A EUROPA

Vicente Cerverón

Director de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria (ETSE).
Universitat de València

Titulacions universitàries i professions regulades

En el marc laboral hi ha determinades professions que estan subjectes a regulació en funció de l'interès públic per tal de protegir la vida, la salut, la propietat i els drets de les persones i promoure el benestar públic. Aquestes professions són les anomenades professions regulades i l'esmentada regulació depèn de la legislació de cada estat, que en alguns casos pot estar alineada amb directives superiors, com ara directives europees. En altres casos és necessari estar habilitat professionalment per a efectuar alguns actes professionals concrets (projectes, certificats d'idoneïtat o compliment, etc.) amb validesa per a l'administració.

Una professió és la pràctica habitual d'un conjunt d'activitats que es realitzen aplicant un conjunt de sabers intel·lectuals o tècnics, i que està sotmesa a una construcció jurídica. L'experiència, per tant, és necessària per a la professionalitat, i no s'obté simplement amb un títol acadèmic, ni per la incorporació a un col·legi professional, sinó que s'assoleix amb el transcurs del temps i l'exercici de l'activitat. L'habilitació professional és l'acreditació de la capacitat per a l'exercici professional. A Espanya, els organismes encarregats de realitzar l'habilitació professional són els col·legis professionals, que acrediten la formació acadèmica de les persones titulades a la universitat. Així, determinats títols universitaris faculden per a realitzar certes activitats professionals ja que, per a exercir la medicina, l'advocacia, l'arquitectura, l'enginyeria, etc., és necessari obtenir el títol universitari pertinent en una universitat reconeguda pel Ministeri d'Educació i formar part d'un col·legi professional. Ara bé, els únics requisits per a col·legiar-se realment són presentar el títol i pagar una quota periòdicament; no s'hi exigeix experiència prèvia, ni es realitza cap examen d'accés al col·legi. A més, mitjançant diverses disposicions i decrets, aquestes activitats professionals queden vetades a aquelles persones que no tenen el títol universitari que pertoca. D'aquesta manera, la normativa espanyola

atribueix al títol universitari oficial un doble efecte, acadèmic i professional, pel qual qui el posseeix està capacitat per a l'exercici professional

Aquesta situació és molt diferent a altres països on els títols universitaris o bé produeixen efectes estrictament acadèmics o bé produeixen mecanismes mixtos. En tot cas, en la majoria dels països se sol diferenciar entre els coneixements professionals que s'adquireixen amb un títol universitari al llarg de la formació i la capacitat que atorga l'estat o el gremi, col·legi o associació a un/a treballador/a per a l'exercici d'una professió. Als països amb tradició de dret saxó, les persones titulades que han triat una professió regulada per l'estat han d'acreditar un període de pràctiques, que sol ser de diversos anys, sota la supervisió d'un/a professional ja habilitat, i, posteriorment, han de realitzar un examen d'admissió en el col·legi professional. Això succeeix, per exemple, al Regne Unit i als Estats Units. A altres països, com ara Àustria, França o Alemanya, hi ha agències d'acreditació professional que són les qui habiliten les i els candidats per a exercir una professió sotmesa a algun tipus de regulació. En general, si un/a professional vol acreditar-se per a treballar a l'estranger se li exigeix una titulació i una memòria en la qual ha de reflectir l'experiència laboral. En molts casos, als països on es requereix un examen d'accés a un col·legi o associació professional es pot eliminar aquest examen si s'acredita una experiència mínima establerta.

Les professions regulades en l'EEES

El procés de Bolonya inclou com a principal objectiu l'augment de la mobilitat i de l'ocupabilitat dels titulats a Europa. L'espai europeu d'educació superior (EEES) ha de permetre la comparabilitat i legibilitat dels expedients universitaris en qualsevol país membre de la Unió Europea. Això no implica l'existència d'un catàleg unificat de titulacions, sinó la màxima informació sobre la preparació i les competències assolides per cada persona

titulada. L'anomenat procés de convergència europea no ha portat a una unificació de titulacions, ni tan sols n'era aquest l'objectiu. En aquest context, cada universitat pot definir el seu pla d'estudis sempre que aquest tinga uns requisits mínims de qualitat i siga acreditat i registrat oficialment. Aquesta lliure configuració dels currículums ha estat limitada a Espanya en el cas de les titulacions que condueixen a professions regulades, i hi és el Ministeri qui ha establert els requisits dels plans d'estudi universitaris que faculden per a una professió. No obstant això, aquesta atribució professional és limitada a cada estat. De fet, no hi ha un catàleg europeu de professions regulades comú als estats membres.

L'informe de la Comissió Europea *Una estratègia per al mercat interior de serveis*, de l'any 2000, recomana facilitar la lliure prestació de serveis a l'interior de la Unió Europea i que la mobilitat professional siga tan senzilla com dins d'un estat membre. D'altra banda, l'any 2005, el Parlament Europeu va donar una directiva per regular el reconeixement de les qualificacions professionals en el marc de l'EEES. Aquest document sorgeix amb la finalitat de facilitar la lliure prestació de serveis, i per a això estableix unes normes específiques destinades a estendre la possibilitat de l'exercici de les activitats professionals amb el títol original de cada estat. Els professionals

queden subjectes a l'aplicació de les normes disciplinàries de l'estat membre d'acollida que estan relacionades directament i específica amb les qualificacions professionals. Aquesta directiva considera convenient definir tràmits i normes de procediment uniformes per a la seua aplicació, com també determinades modalitats d'exercici de la professió.

Segons disposen aquests reglaments, s'ha de concedir l'accés a una professió regulada a aquells professionals que justifiquen que han cursat amb èxit un ensenyament superior o universitari d'una durada mínima de quatre anys. Quan hi ha diferències en les condicions de formació mínimes, s'ha de donar la possibilitat que l'estat membre d'acollida impose una mesura compensatòria, i s'ha de valorar l'experiència professional de la persona sol·licitant. Les associacions i organitzacions professionals dels estats membres hauran de configurar plataformes comunes a escala europea amb la finalitat d'assegurar un

«L'anomenat procés de convergència europea no ha portat a una unificació de titulacions, ni tan sols n'era aquest l'objectiu»

nivell adequat de qualificació. A més, aquestes associacions i organitzacions podrien donar certificats professionals que faciliten la mobilitat, documents que possibiliten el seguiment de la carrera professional entre estats.

En tot cas aquesta directiva encara s'ha de desenvolupar, i la regulació professional haurà de tenir en compte el progrés científic i tecnològic mitjançant una adequada formació continuada. De fet, Espanya té pendent l'adequació completa a aquesta normativa, així com també la implantació de la nova llei de serveis professionals, per la qual cosa la regulació professional pot experimentar canvis importants en el futur.

La nova llei de serveis professionals

En l'actualitat el govern espanyol té una proposta d'una nova llei de serveis professionals per mitjà de la qual es liberalitzaran unes cent cinquanta activitats. Amb aquesta llei es pretenen reduir les dificultats per a l'ingrés en certes activitats professionals i les obligacions de col·legiació en diferents disciplines, suposadament per dinamitzar-les. Aquest ordenament no afectarà els sectors sanitari i jurídic, en els quals es mantindrà la col·legiació obligatòria amb caràcter general. En altres sectors, la col·legiació serà a voluntat de cada professional.

Quant a les professions tècniques, sí hi haurà modificacions substancials en les enginyeries. El Ministeri d'Economia es proposa liberalitzar les reserves d'activitat de dèsset branques d'enginyeria. Aquest ministeri considera les diferents branques de l'enginyeria espanyola com *anomalies* en el context europeu i advoca per eliminar-les com a reserves d'especialització *exclusives* i *excloents*. Segons l'esborrany de la llei, és necessari escometre «una nova regulació de les atribucions d'enginyeria» que permeti a qualsevol enginyer/a disposar d'habilitació «per a qualsevol activitat professional d'aquelles que ara estan reservades als enginyers de les diferents branques i especialitats». La proposta governamental assegura que tots els titulats i titulades en enginyeria «comparteixen un nucli comú de coneixements suficients que els habilita per a realitzar totes les funcions que tenen les enginyeries» sense que això supose modificar els títols universitaris, i que les diferents branques de l'enginyeria «creen una gran conflictivitat entre les corporacions col·legials dels enginyers/es en defensa de les seues àrees d'activitat».

Aquesta proposta ha estat contestada pels col·legis i associacions d'enginyeria, que consideren que determinades activitats han de mantenir una reserva perquè requereixen un alt nivell d'especialització i poden afectar la vida i la seguretat de les persones i les seues propietats (motiu pel qual s'han mantingut les reserves d'activitat en els sectors sanitaris i jurídic, i també en l'arquitectura), i indiquen que el prestigi dels enginyers i enginye-

«El nucli d'un pla d'estudis no són les assignatures i els seus continguts, sinó la definició de les competències i habilitats»

res espanyols a Europa prové del seu nivell de formació i d'especialització. Fóra convenient certa flexibilització i una reducció del nombre de reserves d'activitat, però no per a liberalitzar-les del tot i que puguin ser exercides amb qualsevol formació, sinó per a reduir-ne la diversitat agrupant activitats semblants. En cap cas però, no sembla adequada una reducció a una única professió d'enginyeria atesa la complexitat i el nivell d'especialització que requereix la tecnologia actual.

El cas de l'activitat professional de l'enginyeria

La professió d'enginyeria té diferents nivells de regulació segons els estats. En alguns no està regulada, i en d'altres la possessió d'un títol d'enginyeria no és condició legal per a l'exercici professional. Aquesta professió està regulada de forma estricta a Xipre, Grècia, Itàlia i Portugal; amb menor rigor a Àustria, Alemanya, Hongria, Luxemburg, Malta i Polònia; i es pot dir que no està regulada o que està més prop de la no regulació a Bèlgica, Bulgària, la República Txeca, Dinamarca, Estònia, Finlàndia, França, Irlanda, Lituània, Letònia, els Països Baixos, Romania, Suècia, Eslovènia, Eslovàquia i el Regne Unit. En alguns casos, es regula només a través de la protecció del títol, és a dir, l'exercici de l'activitat no queda reservat als posseïdors d'un títol, però el títol està protegit per llei. En altres casos, la professió en conjunt no està regulada, però si ho estan algunes modalitats de l'exercici (per exemple, l'exercici en el sector públic) o només algunes activitats. La no harmonització s'agreuja, doncs, amb la diversitat tant de titulacions com de professions, de regulació o no regulació i d'habilitació.

A Espanya hi ha un problema i una polèmica addicional. Fins ara les titulacions universitàries de tres anys donaven accés a la professió d'enginyer/a tècnic/a en cada branca, mentre que les titulacions de cinc anys facultaven per a la professió d'enginyer/a, amb determinades reserves d'activitat només per a les enginyeries superiors. En el marc general dels nous plans d'estudi, els graus de quatre anys haurien de proporcionar competències professionals plenes, i els màsters, d'un o dos anys, haurien de ser l'aprofundiment i l'especialització de les competències i habilitats. Només excepcionalment servirien per a proporcionar noves atribucions professionals. Tanmateix, a Espanya el màster ha quedat establert com a necessari per a algunes professions que es comenten en altres arti-

cles d'aquest monogràfic. En el cas de les enginyeries, el ministeri competent va establir que els graus donen accés a la professió d'enginyer/a tècnic/a i que per a la professió d'enginyer/a superior cal aprovar el màster corresponent. Aquesta disposició ha causat no poca confusió i ha estat molt contestada per alguns col·legis professionals.

Conclusions

En aquesta situació de canvi de les regulacions podem afirmar que en qualsevol cas una formació adequada afavorirà l'ocupabilitat dels titulats i titulades universitaris tant per a les professions regulades com per a les que no ho siguin o en el futur deixen de ser-ho. De fet, ja hi ha titulacions com l'enginyeria de telecomunicació, que a Espanya no porta estrictament a una professió regulada sinó que faculta per a actes professionals concrets, i es calcula que menys del 10% dels treballs que ocupen aquests titulats van lligats a actes regulats. No obstant això, el grau d'ocupació hi es altíssim, i quan una empresa o una administració necessita l'aplicació de les competències tècniques en l'àmbit de la telecomunicació recorre als titulats i a les titulades en aquestes enginyeries. D'igual manera, una indústria del sector de l'electrònica o una en la qual l'activitat es base en processos químics obtindrà el màxim benefici de con-

tractar més aviat persones graduades en Enginyeria Electrònica Industrial o en Enginyeria Química que no pas altres titulats, amb independència del fet que la contractació siga per a actes regulats o no.

La clau està en el conjunt de competències i habilitats que s'adquireixen i que aquestes siguin reconegudes pels ocupadors. Així, si una organització necessita els serveis d'un o una especialista en sistemes informàtics i tecnologies de la informació, malgrat que l'enginyeria informàtica no siga una professió regulada ni tan sols existisquen actes regulats que li estiguen reservats, l'ocupador/a recorrerà a la persona que presente les competències professionals més adequades.

Per tant, el nucli d'un pla d'estudis no són les assignatures i els seus continguts, sinó la definició de les competències i habilitats. La informació completa d'aquestes, especificada al pla d'estudis, serà la clau que farà que els títols universitaris siguin més transparents i comparables i que es reconega als nostres titulats i titulades universitaris no només per la denominació del seu títol, sinó per les competències i habilitats que han adquirit, fet que n'augmentarà l'ocupabilitat i les possibilitats de mobilitat, siga en un marc més regulat, siga en un de menys regulat. ■

EXERCICI I CAPACITACIÓ DELS DOCENTS

Luisa Ruano

Directora del Màster
en Professor/a
d'Educació Secundària.
Universitat de València

Una de les primeres preguntes que se'ns planteja és el perquè del nou Màster en Professorat d'Educació Secundària. En aquest sentit, irremeiablement, ens hem de referir a la formació rebuda fins ara, mitjançant el Curs d'Adaptació Pedagògica (CAP). Aquesta formació reclamava una transformació en profunditat de conformitat amb els canvis i les demandes socials.

El preàmbul de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE) diu que «l'educació és el mitjà més adequat per garantir l'exercici de la ciutadania democràtica, responsable, lliure i crítica, que resulta indispensable per a la constitució de societats avançades, dinàmiques i justes. Per aquest motiu, una bona educació és la riquesa més gran i el principal recurs d'un país i dels seus ciutadans». Per aconseguir una educació de qualitat per a tota la ciutadania, cal, en tots els nivells del sistema educatiu, la col·laboració de les administracions educatives, les famílies, els centres, i també del professorat, i nosaltres els professors en som un element clau i imprescindible, si volem assolir aquesta educació de qualitat.

El procés de construcció europea està portant a una certa convergència dels sistemes d'educació i formació, que s'ha traduït en l'establiment d'uns objectius educatius comuns. A la LOE llegim: «la Unió Europea i la UNESCO s'han proposat millorar la qualitat i l'eficàcia dels sistemes d'educació i de formació, fet que implica millorar la capacitat dels docents, desenvolupar les aptituds necessàries per a la societat del coneixement, garantir l'accés de tothom a les tecnologies de la informació i la comunicació, augmentar la matriculació en els estudis científics, tècnics i artístics i aprofitar al màxim els recursos disponibles, augmentant la inversió en recursos humans.» El sistema educatiu espanyol ha d'acomodar les seues actuacions en els pròxims anys a la consecució d'aquests objectius compartits amb els seus socis de la Unió Europea. Així mateix, la LOE, en el capítol II, fa referència a la formació inicial del professorat. En els articles 94, 95 i 97, es conformen com a professions regulades les de professor/a d'educa-

ció secundària obligatòria i batxillerat, de formació professional i d'ensenyaments d'idiomes, l'exercici de les quals requereix estar en possessió de les titulacions acadèmiques corresponents i tenir la formació pedagògica i didàctica que el Govern establisca per a cada ensenyament. L'article 100 del capítol III especifica la formació inicial del professorat.

D'altra banda, la responsabilitat del desenvolupament del màster correspon a les universitats, que n'han verificat les propostes en l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA), seguint les directrius del Ministeri d'Educació. Ara bé, a nivell organitzatiu la posada en marxa del màster a la nostra Universitat ha suposat un esforç important per part de tots els implicats. A continuació, tractaré d'aclarir el desenvolupament del pla d'estudis del màster en Professor/a d'Educació Secundària de la Universitat de València.

El Màster en Professor/a d'Educació Secundària

El pla d'estudis del màster pretén formar i capacitar professionalment el professorat en els coneixements científics necessaris de caràcter psicopedagògic i didàctic; persegueix estimular el desenvolupament de l'exercici professional per mitjà de la reflexió crítica en tota la seua amplitud: integració en un claustre, participació activa en un projecte curricular de centre; capacita en les eines necessàries per a una adequada innovació docent i iniciar a la recerca educativa, facilitadora de la regeneració permanent de la pràctica docent. Finalment, les pràctiques proporcionen una primera experiència de l'exercici de la professió docent.

Per poder accedir-hi, s'exigeix un nivell B1 d'idioma estranger: en l'actual curs, en la preinscripció, el 48% dels estudiants van acreditar aquest nivell. El Centre d'Idiomes de la Universitat de València realitzà proves per acreditar aquest nivell al 52% restant. Les proves les van superar el 83% dels alumnes que s'hi van presentar. I per poder acabar el màster, es necessita un nivell C1 en les dues llengües oficials de la Universitat de València (castellà i

català). El requisit del castellà afecta l'alumnat no castellanoparlant. El requisit del valencià afecta tots els alumnes del màster. Actualment, el 35,23% dels estudiants acredita el valencià (taula 1). Per la seua banda, el Servei de Política Lingüística de la UV organitza cursos de formació i realitza proves de nivell. A la taula 1 es pot observar el nombre d'estudiants matriculats per especialitat i el nivell de valencià a l'inici del màster.

Taula 1: Distribució del nombre d'estudiants per especialitat, curs 2010-2011

ESPECIALITAT	ESTUDIANTS MATRICULATS	VALENCIÀ (nivell mitjà)
Biologia i Geologia	46	17
Biosanitàries (FP)	24	11
Dibuix	85	24
Economia	31	11
Educació Física	50	20
Empresa, Comerç i Turisme (FP)	38	14
Filosofia	17	4
Física i Química	39	16
Formació i Orientació Laboral	38	13
Geografia i Història	70	17
Informàtica i Sistemes Electrònics (FP)	35	9
Llengua Castellana i Literatura	72	30
Llengua Catalana (Valencià) i la seua Literatura	20	13
Llengua Estrangera: Alemany	8	2
Llengua Estrangera: Anglès	91	38
Llengua Estrangera: Francès	16	2
Llengües i Cultures Clàssiques	5	1
Matemàtiques	34	19
Música	48	13
Orientació Educativa	29	10
Serveis Socioculturals i a la Comunitat (FP)	30	12
Tecnologia i Processos Industrials	68	19
TOTAL	894	315
		35,23%

El màster consta de dues parts: un mòdul genèric, comú per a tot l'estudiantat, i un altre d'específic, propi per a cada una de les especialitats. A més, és obligatòria la realització de les pràctiques en un centre educatiu i l'elaboració d'un treball de fi de màster (taula 2). El curs acadèmic, a temps complet, té 60 crèdits ECTS (1 crèdit = 25 hores). La dedicació a les matèries genèriques i específiques és de 44 crèdits.

Taula 2: Configuració del màster

Mòdul genèric

Aprenentatge i desenvolupament de la personalitat	4 crèdits
Processos i contextos educatius	8 crèdits
Societat, família i educació	4 crèdits

Mòdul específic

Complements per a la formació disciplinària	6 crèdits
Aprenentatge i ensenyament de la matèria corresponent a l'especialitat	16 crèdits
Innovació docent i iniciació a la recerca educativa en l'especialitat corresponent	6 crèdits

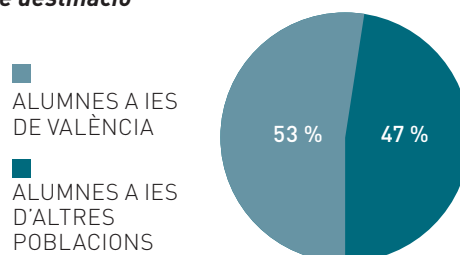
Pràctiques 10 crèdits

Treball de fi de màster 6 crèdits

Complir amb les necessitats educatives del màster ha representat un esforç important, ja que hi estan impartint docència durant aquest curs 265 professors, pertanyents a 31 departaments de la Universitat de València. El 51,94% d'aquests són professorat associat i el 48,06% són professorat de plantilla. Del total, el 38,11% tenen el títol de doctor/a. Una part d'aquest professorat tutoritza el pràcticum i el treball de fi de màster, i forma part dels tribunals que avaluen. D'altra banda, un bon grapat del professorat associat prové de l'ensenyament secundari, aportant l'experiència acumulada del dia a dia amb els seus estudiants. També realitzen funcions de coordinació al centre, tutorització del pràcticum i del treball de fi de màster, i poden formar part dels tribunals dels treballs.

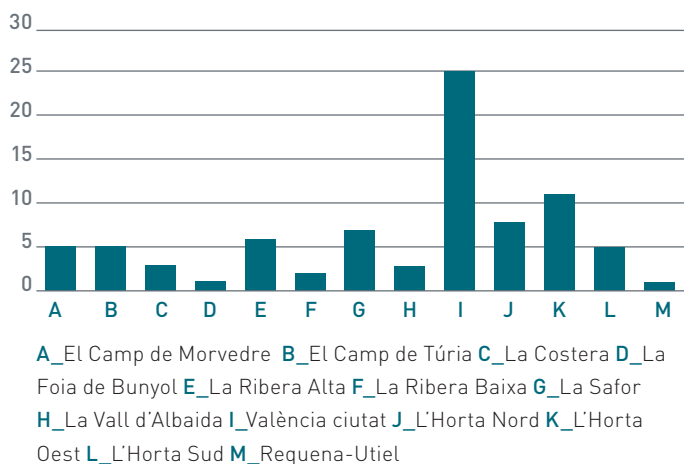
Considerem que les pràctiques són una de les matèries més importants del pla d'estudis (10 crèdits, 8 setmanes de durada). Els centres educatius que participen en el pràcticum han d'estar reconeguts, com també els tutors (Ordre de 30 de setembre de 2009). Per als estudiants, és la part formativa que els permet conèixer les característiques reals de la professió i desplegar les competències útils per a l'acció docent; els servirà també per comprovar si es veuen exercint la professió. Fet i fet, atribueixen una funció de socialització al pràcticum. Dels 894 estudiants matriculats aquest curs (hi havia 1.200 places), el 53% realitza les pràctiques a centres de la ciutat de València i el 47% restant a altres poblacions (gràfica 1).

Gràfica 1: Distribució de l'alumnat segons la localització de l'IES de destinació

En el pràcticum, hi participen 82 centres, dels quals el 30% pertany a la ciutat de València i el 70% a altres comarques (gràfica 2).

Gràfica 2: Distribució dels centres per comarques

Quant al professorat, 615 tutors/es del pràcticum pertanyen als IES i 136, a departaments de la Universitat. Per tant, per als 894 estudiants matriculats durant aquest curs calen 84 centres, 616 professors/es tutors/es de centres i 136 professors/es tutors/es d'Universitat. En acabar el període de les pràctiques, l'estudiantat n'ha de presentar una memòria, que avaluaran el professor/a tutor/a de l'IES i el professor/a tutor/a d'Universitat.

Des de la Comissió Coordinadora Acadèmica del màster, considerem que el pràcticum és alguna cosa més que un període d'immersió en la pràctica professional docent, sinó que facilita l'adequació de la teoria rebuda en el màster i el període de pràctiques als centres de formació, on la figura del professor/a tutor/a és fonamental. Per això, ja el curs passat es van organitzar reunions amb els coordinadors dels centres. Durant aquest curs hem organitzat la I Trobada de Tutors del Pràcticum, que va tenir lloc el 16 de desembre, amb els objectius d'informar el professorat de secundària dels propòsits, l'estructura i el contingut del màster, coordinar els objectius i tasques que es faran en el pràcticum entre el professorat d'Universitat i de secundària de les diferents especialitats, facilitar el contacte i la comunicació entre els professors tutors de la Universitat i de la Conselleria, proporcionar eines que faciliten la tasca de tutela del pràcticum, i detectar propostes de millora.

Pel seu torn, el treball fi de màster ha d'estar vinculat amb el pràcticum; ha de ser un treball original, fonamentat teòricament i amb una proposta docent ajustada a la normativa de la Universitat. És un document il·lustratiu del treball autònom de l'estudiantat, sota la supervisió d'un professor/a tutor/a de la seua especialitat del màster.

Reptes futurs

En la comunicació de la Comissió Europea 2020: *Una estratègia per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador*, es proposen per a la UE cinc objectius quantificables per al 2020, per garantir l'equitat i la cohesió social davant els reptes plantejats per la societat del coneixement. En aquesta comunicació es defineix un escenari de canvis pedagògics en què una educació per a tots cobra ple sentit en el marc de l'aprenentatge al llarg de la vida.

D'altra banda, del 4 al 16 de novembre del 2010 es va realitzar a Toledo el I Congrés Estatal sobre el Màster de Formació dels Professors d'Educació Secundària, on es va destacar la necessitat d'ampliar el màster a 120 crèdits, i dedicar un curs complet al pràcticum, a més de qüestionar el fet que la selecció dels estudiants depenga únicament de l'expedient acadèmic i no s'hi tinguen en compte altres factors relacionats amb les competències professionals dels estudiants, cosa que es fa a d'altres països europeus.

Igualment, es va plantejar el relleu generacional de docents en les pròximes dècades, situant en primer pla d'actualitat la formació del professorat. Així, podríem afirmar que mitjançant aquest màster està en joc, no solament el model de formació, sinó també el futur dels professionals en els pròxims anys. El professorat de l'educació secundària obligatòria, de batxillerat, de formació professional i d'ensenyaments d'idiomes, és a dir, els professionals de l'educació de la primera meitat del segle XXI, són els estudiants que avui es troben fent el màster, i per això la responsabilitat institucional de preparar-los adequadament –científicament, pedagògicament i didàcticament– per afrontar els reptes que plantegen una educació de qualitat i atendre les necessitats la societat.

Per la nostra part, podem dir que durant el primer curs d'implantació del màster n'hi ha hagut aspectes positius i negatius. No es pot dubtar de la seua complexitat i que una estructura com la nostra exigeix un alt nivell d'organització i de coordinació. Creiem que s'ha de treballar per aconseguir uns equips estables de professorat per a cada una de les especialitats del màster, que tinguen com a objectiu prioritari desenvolupar tots els elements que ajuden el futur professorat de secundària a construir la seua identitat professional. Sens dubte, la nova formació del professorat de secundària té les condicions per fer un pas important cap endavant. Aquesta segona edició, l'hem millorada àmpliament en relació amb la primera, però queden encara reptes i aspectes a millorar que ja en aquest curs hem pogut constatar. Si el nostre lloc és l'EEES, anirem aprenent, perquè generar coneixement és anar cap a allò que encara està per fer. ■

L'ACCÉS

A LES PROFESSIONS D'ADVOCACIA I PROCURADORIA

Salvador Montesinos

Degà de la Facultat de Dret.
Universitat de València

El pròxim 31 d'octubre de 2011 entrarà en vigor la Llei 34/2006, de 30 d'octubre, d'accés a les professions d'advocat/da i procurador/a dels tribunals (d'ara endavant *Llei d'accés*). Aquesta llei és, amb tota probabilitat, una de les normes amb una *vacatio legis* més prolongada del nostre ordenament jurídic, si no la que més. Atès l'important canvi que comportarà en l'accés dels titulats i titulades en Dret a l'exercici d'aquestes dues professions, amb aquesta demora de cinc anys en l'entrada en vigor de la llei es tractava de preservar la situació jurídica dels estudiants i les estudiantes que iniciaren els estudis universitaris de Dret abans de la seua promulgació, tot tenint en compte la durada dels estudis universitaris de llicenciatura.

Les implicacions de la *Llei d'accés*

Amb l'entrada en vigor d'aquesta llei, els estudis universitaris de Dret deixaran de donar accés directe a la inscripció en els col·legis professionals i, per tant, a l'exercici de l'advocacia i la procuradoria en els tribunals. El nou model d'accés de la llei pretén una homologació amb els sistemes del nostre entorn, així com també una major qualitat en l'exercici de dues professions que, pel seu caràcter coadjuvant de l'administració de justícia, es consideren d'extraordinària rellevància per a la tutela judicial efectiva dels drets i interessos legítims de la ciutadania.

L'obtenció dels títols professionals regulats per la llei requerirà la realització d'un període de formació especialitzada i la superació d'una prova final de capacitat professional. Segons la *Llei d'accés*, la formació requerida es podrà adquirir bé a través d'un màster universitari, bé a través de cursos organitzats per les escoles de pràctica jurídica creades pels col·legis d'advocats que hagen estat homologades pel Consell General de l'Advocacia, i haurà d'incloure la realització d'un període de pràctiques externes. Ambdues fórmules requeriran, en qualsevol cas, un conveni entre almenys una universitat i un col·legi professional per tal de garantir la qualitat de la formació impartida i la de les pràctiques.

«S'està perdent l'oportunitat d'abordar amb un plantejament general l'accés a totes les professions per a les quals s'exigeix, i se seguirà exigint, estar en possessió d'un títol universitari en Dret»

La llei afectarà les estudiantes i els estudiants de Dret que es titulen amb posterioritat a la seua entrada en vigor, siga com a llicenciats o graduats. En canvi, els titulats abans d'aquesta data disposaran transitòriament d'un període de dos anys amb posterioritat a l'entrada en vigor de la llei per a col·legiar-se i poder exercir l'advocacia o la procuradoria sense haver d'obtenir el corresponent títol professional. És evident, en qualsevol cas, que tots els estudiants i les estudiantes que ingressen en el futur en els estudis de grau en Dret es veuran afectats per la *Llei d'accés*.

Sorprenentment, en el moment d'escriure aquest article encara no ha vist la llum el desplegament reglamentari que requereix la *Llei d'accés* i que ha de concretar aspectes tan rellevants com ara els continguts i les competències que hauran d'incloure els cursos de formació, o les característiques de la prova final de capacitat. Aquesta demora ha estat motivada, en bona mesura, per l'aprovació amb posterioritat a la *Llei d'accés* del nou marc regulador dels ensenyaments universitaris, amb la qual cosa s'ha posat de manifest una certa manca d'harmonia entre ambdós àmbits normatius que es pretén superar a través del reglament de la *Llei d'accés*, i que està resultant bastant complex. Així, en aquest procés s'ha fet evident la necessitat de tenir directrius per als estudis de grau en Dret, cosa que no ha estat possible per considerar que ja no donen accés directe a professions regulades.

No obstant això, tenint en compte el text de la *Llei d'accés* i l'estat actual de tramitació del seu reglament, ja es poden avançar alguns dels aspectes més rellevants del període de formació i de l'avaluació final que exigiran per a l'obtenció del corresponent títol professional. Així, juntament

a les dues vies previstes expressament per la llei (el màster universitari o el curs d'una escola de pràctica jurídica), els darrers esborranys del reglament preveuen una tercera possibilitat basada en la col·laboració entre universitats i col·legis professionals, què serà, probablement, la que acabarà predominant en la forma i els efectes, igualment, d'un màster universitari oficial.

Siga quina siga la fórmula elegida, la càrrega lectiva serà de 60 crèdits del sistema europeu de transferència de crèdits (ECTS) més 30 crèdits de pràctiques externes, que s'hauran de cursar de forma simultània o successiva en despatxos professionals i altres institucions relacionades amb l'exercici d'aquestes professions. El professorat del màster haurà d'estar integrat de forma equilibrada per docents universitaris i per professionals de l'advocacia o la procuradoria, els quals seran els qui assumiran la tutorització de les pràctiques externes.

D'altra banda, com assenyala l'article 7 de la *Llei d'accés*, la prova final de capacitació té per objecte acreditar l'adquisició d'una formació pràctica suficient per a l'exercici de l'advocacia i de la procuradoria i el coneixement de les respectives normes deontològiques i d'organització. Aquests hauran de ser també, en conseqüència, els continguts del màster, que anirà orientat fonamentalment a l'adquisició dels coneixements i competències que requereix la pràctica professional especialitzada, més enllà de la formació de caràcter generalista que correspon als estudis de grau. Pel que fa a la prova final, tindrà caràcter únic per a tot el territori de l'Estat, es convocarà amb una periodicitat mínima anual i no podrà implicar una limitació de places.

Tot plegat, l'obtenció del títol professional requerirà un període mínim entre un any i mig i dos anys addicionals als estudis de grau, abans que els titulats universitaris es puguin incorporar plenament a l'exercici d'aquestes professions. És, més o menys, el mateix temps que actualment requereix la superació dels cursos de les escoles de pràctica jurídica i de la prova de capacitació que poden exigir els col·legis d'advocats abans de poder incorporar-se al torn d'ofici general, al qual és evident que haurà de donar accés també en el futur l'obtenció del títol professional.

No puc deixar de posar de manifest, per últim, que en aquest procés s'està perdent l'oportunitat d'abordar amb un plantejament general l'accés a totes les professions per a les quals s'exigeix, i se seguirà exigint, estar en possessió d'un títol universitari en Dret. Queden pendents de resoldre algunes incògnites sobre els requisits que s'exigiran als futurs graduats i graduades per a l'accés a professions com les de jutge/jutgessa, fiscal, secretari/secretària judicial o a les anomenades professions oficials de notari/notària i registrador/registradora. Així, ara per ara no està clar si caldrà igualment la realització d'un màster universitari per a poder accedir a les oposicions exigides en aquests casos, com ja preveuen algunes lleis autonòmiques de funció pública per a l'accés als cosos de funcionaris del grup A1, i, en aquest cas, si servirà qualsevol màster amb continguts jurídics, si el màster haurà de tenir un contingut específic per a cada professió, com en el cas de l'advocacia i la procuradoria, o si, en canvi, acabarà imposant-se un màster únic d'accés a totes les professions jurídiques. ■

ELS GRAUS, LES PROFESSIONS REGULADES I L'ACCÉS A L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Andrés Boix

Professor del Departament
de Dret Administratiu.
Universitat de València

La reforma dels estudis universitaris que s'ha dut a terme al nostre país en el procés d'harmonització europea emmarcat en l'anomenat *sistema de Bologna*, ha tornat a fer paleses les tensions tradicionals que arrossega la sempre conflictiva qüestió de la vinculació entre els títols acadèmics i l'accés a l'exercici d'una professió, ja siga en el mercat privat ja siga en el sistema d'ocupació pública. Les tensions jurídiques que s'hi manifesten són, si més no, el reflex de tensions socials. És necessari, per aquesta raó, identificar sumàriament els vectors del conflicte, que es presenten de manera diferent segons els casos i depenent de si parlem d'ocupació pública o privada, però que en el fons s'assemblen molt.

Quan es tracta del mercat professional privat, l'establiment de prohibicions d'exercici o la imposició d'una titulació per a poder actuar en determinats àmbits laborals comporta un efecte d'exclusió i una minoració de la competència que sempre ha estat buscada pels professionals ja instal·lats per tal de protegir el seu mercat. Aquest efecte ha estat molt combatut per l'estat modern, especialment quan les imposicions venien d'agents privats (de tipus gremial), però també moltes limitacions imposades per les administracions (pensem, per exemple, en la regulació, emparada per l'Estat, de col·legis professionals de tanta tradició com els de metges o els d'advocats) han estat i continuen sent combatudes per institucions com ara la Comissió Nacional de la Competència, per entendre que comporten limitacions que no tenen massa justificació actualment. En una línia semblant, la Institució Lliure d'Ensenyança, amb Giner de los Ríos al capdavant, va manifestar fa un segle la total oposició a l'establiment de limitacions de l'exercici professional, ja foren aquestes de caire públic o privat. En canvi, l'Estat espanyol, sota el franquisme, va restringir l'accés a moltes professions amb prohibicions emparades per normes públiques i fins i tot establint càstigs amb penes de presó per als que foren declarats culpables de delictes com *l'intrusisme professional*.

A hores d'ara, en el mercat privat hem arribat a un punt d'equilibri inestable en què la intervenció pública ha anat desapareixent en les seues manifestacions més cridaneres (per exemple, la regulació penal ha esdevingut més tova), alhora que s'ha imposat un model de regulació administrativa per a més professions i activitats. Es tracta de barreres d'entrada que no són massa complicades de superar, perquè, a més, l'Estat ha acceptat que agents formatius privats participen en el procés d'acreditació de la formació escament a cada cas. És una característica del món en què vivim la quantitat de títols, acreditacions i certificacions d'aptitud que s'exigeixen per desenvolupar activitats professionals de tot tipus, per raons de seguretat o de garantia de la qualitat del servei.

L'administració juga un paper importantíssim en un context com el descrit. Perquè, més enllà de les prescripcions legals, li acaba pertocant de calibrar on ha de posar-se el llindar, a partir de quin punt s'ha d'exigir una capacitació i quina haurà de ser aquesta. En aquest model intervencionista és on se situa l'important conflicte, en el fons neogremial, sobre la capacitació que tindran els nous graus (normalment de quatre anys) i, en alguns casos, si aquesta capacitació ha d'equivaler a les antigues diplomatures i enginyeries tècniques (de tres anys) o a les antigues llicenciatures i enginyeries superiors (de cinc anys). Resulta evident que la baralla és més formal que una altra cosa, però de conseqüències pràctiques molt importants, perquè estem parlant de la protecció d'interessos dels col·lectius ja establerts. Pel que sembla, les coses han de concloure amb la diferenciació entre els títols de grau i els títols de màster,

«Hi ha, a més, una certa lògica en què l'existència dels títols de grau i màster, com a títols acadèmics diferenciats, cree vetes de mercat diferents en les respectives professions»

la qual cosa, en moltes ocasions i atès el ventall de diversificació curricular associat als màsters, tindrà poc de sentit. En canvi, sembla que serà l'única manera de mantenir les tradicionals diferències que, segons es veu, es considera que han de subsistir. Compte, a més, amb els problemes addicionals que aquestes diferenciacions poden plantejar entre els actuals graduats i els antics diplomats o llicenciats. En qualsevol cas, està fortament arrelada la idea que aquesta diferenciació és necessària i està justificada, i en conseqüència, que el mercat privat ha de ser intervingut administrativament a partir d'aquest disseny previ sobre la capacitat personal dels treballadors i que no és el mercat el qui, des d'un determinat punt, ha de discriminar. Com ja hem dit abans, en el fons, aquest disseny es pot qualificar de neogramalista.

De manera semblant, les diferenciacions arribaran a l'administració pública, on, com es sabut, a Espanya, s'ha via generalitzat la divisió dels treballadors públics en grups que, almenys formalment i inicial, estaven diferenciats per la titulació exigida per accedir-hi. El grup A, el cim de la funció pública, estava reservat a les llicenciatures. I, de manera raonable i coherent amb aquest disseny, els llocs de treball definits com A eren aquells on les tasques realitzades feien necessari un nivell de capacitats i coneixements propis de les titulacions universitàries superiors. Tothom coneix els problemes pràctics que aquest disseny va comportar, el major dels quals fou la manca generalitzada de sensatesa en la determinació de quins llocs eren d'un tipus o d'un altre, qüestió que, a més, no plantejava problemes pràctics greus, perquè el personal al servei de les administracions públiques sol estar molt sovint sobrecapacitat (molts llicenciats i llicenciades ocupen llocs de treball de grup B o C).

En aquest context han aparegut els graus i la nova Llei de la funció pública (Llei 7/2007, de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic), en què les equivalències definitives encara no estan resoltes. Sembla, inicialment, que el títol de grau siga suficient per a accedir al subgrup A1 (el màxim establert en la llei actual), mentre que el subgrup A2 s'equipara, de moment, a l'anterior grup B. Però, si aquesta és la situació dels títols anteriors (llicenciatures, diplomatures i enginyeries tècniques i superiors), què passarà amb l'esquema de grau i màster? Perquè la llei permet pujar el grau d'exigència i, a més, que la decisió siga sectorial, la qual cosa agreujarà els problemes per raó de discriminació dins els diferents cossos funcionaris. Potser no tardarem molt a trobar àmbits en què l'administració determinarà que el subgrup A1 requereix un títol de màster. I com passa en el sector privat, la pluralitat de l'oferta de màsters i la difícil vinculació d'aquests amb les tasques realitzades en la realitat planteja molts dubtes sobre la segmentació, artificial i normativa, del mercat de treball. Més encara quan l'accés a l'administració pública ha de comportar la superació d'unes proves selectives específiques.

Malgrat la complicació i la indefinició d'aquest disseny, sembla que els trets essencials del model que tindrem en un futur pròxim ja estan més o menys clars. Hi ha, a més, una certa lògica en què l'existència dels títols de grau i màster, com a títols acadèmics diferenciats, cree vetes de mercat diferents en les respectives professions. La qüestió, en realitat, és fins a quin punt és raonable que aquest procés siga induït i guiat per normes de dret públic d'obligatori compliment. Perquè, quins són els interessos públics que defenen aquestes normes? O estem simplement segmentant mercats i protegint alguns col·lectius? ■

ELS TÍTOLS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA I LES PROFESSIONS REGULADES

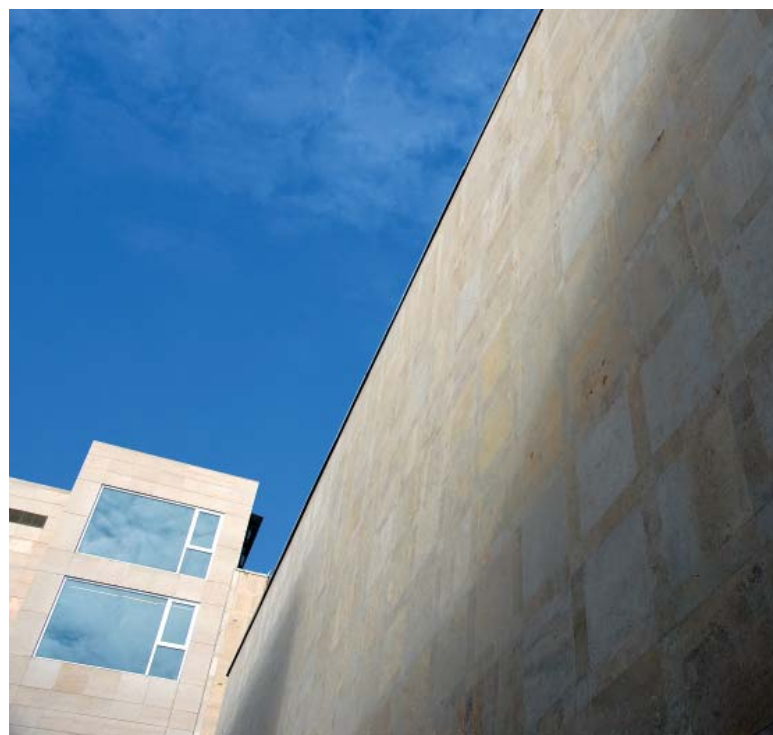
Assumpta Marco

Cap del Servei d'Estudiants.
Universitat de València

La reforma dels plans d'estudi en què la universitat espanyola està immersa des de fa ja una dècada, coneguda com a *pla de Bolonya* o espai europeu d'educació superior (EEES), ha comportat canvis en la nostra estructura universitària:

- Canvis en l'ordenació dels ensenyaments, pels quals s'ha passat d'un accés paral·lel en què coexistien titulacions de tres i de cinc anys, a un accés seqüencial amb una incorporació a la universitat a través de titulacions de grau de quatre anys, des de les quals es pot accedir als ensenyaments de màster.
- Canvis metodològics, basats en la idea que l'ensenyament s'ha de centrar en el que aprèn l'estudiant més que en el que ensenya el professorat. En aquest sentit, els plans d'estudi han de reflectir, a més dels continguts formatius, les competències que han d'adquirir els estudiants.
- Canvis en la concepció de l'elaboració dels plans d'estudi, pels quals s'ha passat d'un catàleg tancat i uniforme per a tot Espanya, a un ventall obert en el qual les universitats poden dissenyar els ensenyaments que consideren adequats, d'acord amb les seues potencialitats i les necessitats de formació del seu entorn.

Aquest últim aspecte, que és, potser, l'aspecte del qual s'ha parlat menys, no s'aplica d'igual forma als títols que habiliten per a l'exercici de professions regulades, és a dir, les activitats o el conjunt d'activitats professionals per a l'accés, exercici o modalitat d'exercici, de les quals s'exigeix posseir determinades qualificacions professionals, en virtut de disposicions legals, reglamentàries o administratives. Aquestes professions necessiten de l'establiment de condicions a les quals s'han d'adequar els plans d'estudi per garantir la possessió de les competències i dels coneixements escaients a l'exercici professional corresponent. Així, aquestes titulacions estan sotmeses a disposicions nacionals i/o europees, i, en tals casos, els plans d'estudi han de respondre a unes direc-

trius semblants a les directrius generals pròpies dels anteriors plans, que estan determinades i regulades per ordres ministerials.

En aquest bloc de titulacions es troben la majoria de les titulacions de la branca de Ciències de la Salut i de la branca d'Enginyeria i Arquitectura, i algunes titulacions de la branca de Ciències Socials i Jurídiques. En la taula 1 s'indiquen les professions regulades per a l'exercici de les quals cal posseir una titulació de grau, juntament amb l'ordre ministerial en què s'estableixen els requisits per a la verificació dels títols universitaris oficials que habiliten per al seu exercici. És important de destacar que si bé la duració habitual d'un grau és de 240 crèdits del sistema europeu de transferència de crèdits (ECTS), la duració de molts dels graus que habiliten per a l'exercici

Professions regulades i estudis universitaris

d'una professió regulada és superior. Així, els títols que habiliten per a les professions de dentista, farmacèutic/a, veterinari/a i arquitecte/a tenen una duració de 300 crèdits ECTS, i el títol que habilita per a la professió de metge/essa té 360 crèdits ECTS.

En alguns casos l'habilitació per a l'exercici d'una professió regulada no s'obté a partir d'una titulació de grau, sinó a partir d'una titulació de màster, que necessàriament es cursarà després d'obtenir la titulació de grau corresponent, com es pot observar en la taula 2.

Taula 1. Professions regulades per a l'exercici de les quals cal posseir una titulació de grau

Professió regulada	Ordre	BOE
Dentista	CIN/2136/2008	19 juliol 2008
Infermer/a responsable de cures generals	CIN/2134/2008	19 juliol 2008
Farmacèutic/a	CIN/2137/2008	19 juliol 2008
Fisioterapeuta	CIN/2135/2008	19 juliol 2008
Logopeda	CIN/726/2009	26 març 2009
Metge/essa	ECI/332/2008	15 febrer 2008
Nutricionista, Dietista	CIN/730/2009	26 març 2009
Òptic/a, Optometrista	CIN/727/2009	26 març 2009
Podòleg/òloga	CIN/728/2009	26 març 2009
Terapeuta ocupacional	CIN/729/2009	26 març 2009
Veterinari/a	ECI/333/2008	15 febrer 2008
Arquitecte/a	ECI/3856/2007	29 desembre 2007
Arquitecte/a tècnic/a	ECI/3855/2007	29 desembre 2007
Enginyer/a tècnic/a aeronàutic/a	CIN/308/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a agrícola	CIN/323/2009	19 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a forestal	CIN/324/2009	19 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a industrial	CIN/351/2009	20 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a de mines	CIN/306/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a naval	CIN/350/2009	20 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a d'obres públiques	CIN/307/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a de telecomunicació	CIN/352/2009	20 febrer 2009
Enginyer/a tècnic/a de topografia	CIN/353/2009	20 febrer 2009
Mestre/a d'educació infantil	ECI/3854/2007	29 desembre 2007
Mestre/a d'educació primària	ECI/3857/2007	29 desembre 2007

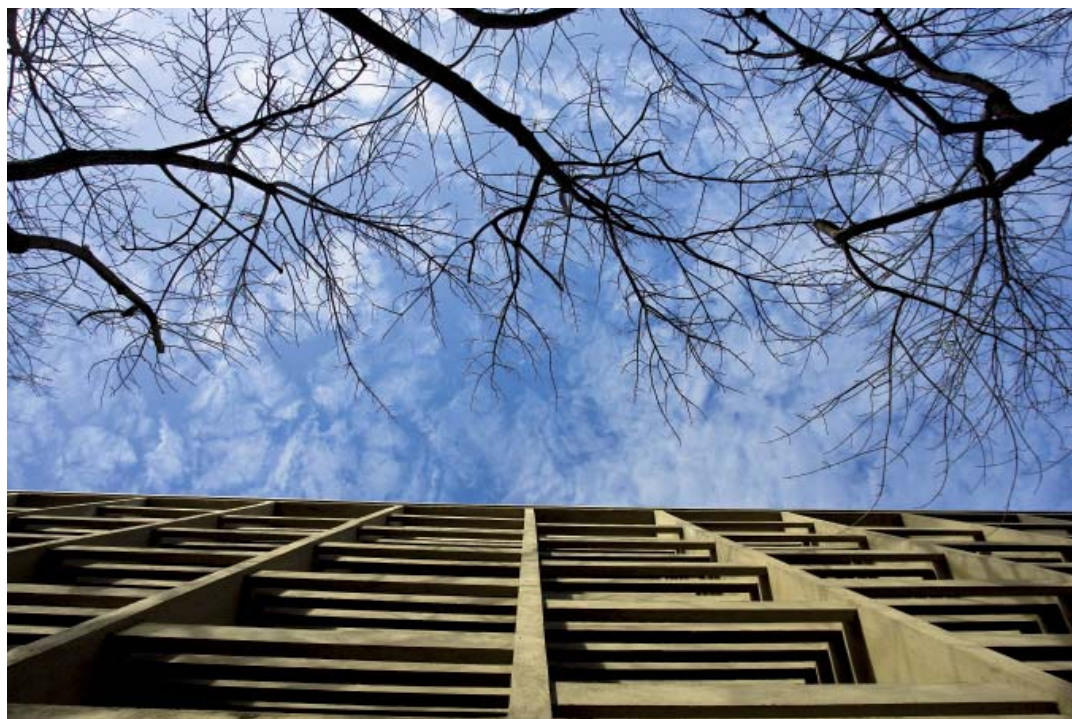
Taula 2. Professions regulades per a l'exercici de les quals cal posseir una titulació de màster

Professió regulada	Ordre	BOE
Enginyer/a aeronàutic/a	CIN/312/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a agrònom/a	CIN/325/2009	19 febrer 2009
Enginyer/a de camins, canals i ports	CIN/309/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a industrial	CIN/311/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a de mines	CIN/310/2009	18 febrer 2009
Enginyer/a forestal	CIN/326/2009	19 febrer 2009
Enginyer/a naval i oceànic/a	CIN/354/2009	20 febrer 2009
Enginyer/a de telecomunicació	CIN/355/2009	20 febrer 2009
Professor/a d'educació secundària obligatòria i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes	ECI/3858/2007	29 desembre 2007
Advocat/ada	En projecte	
Procurador/a		
Psicòleg/òloga sanitari/a	En projecte	

Taula 3. Titulacions de la Universitat de València que habiliten per a l'exercici de professions regulades

Branca de coneixement	Titulació	Professió regulada	Centre
Ciències de la Salut	Grau en Medicina	Metge/essa	Facultat de Medicina i Odontologia
	Grau en Odontologia	Dentista	
	Grau en Infermeria	Infermer /a	EU d'Infermeria i Podologia
	Grau en Podologia	Podòleg/òloga	
	Grau en Fisioteràpia	Fisioterapeuta	EU de Fisioteràpia
	Grau en Farmàcia	Farmacèutic/a	Facultat de Farmàcia
	Grau en Nutrició Humana i Dietètica	Nutricionista, Dietista	
	Grau en Logopèdia	Logopeda	Facultat de Psicologia
	Grau en Òptica i Optometria	Òptic/a, Optometrista	Facultat de Física
	Grau en Veterinària ¹	Veterinari/a	Facultat de Veterinària
	Màster en Psicologia Clínica ²	Psicòleg/òloga sanitari/a	Facultat de Psicologia
	Grau en Mestre/a en Educació Infantil	Mestre/a d'educació infantil	EU de Magisteri
	Grau en Mestre/a en Educació Primària	Mestra/a d'educació primària	
Ciències Socials i Jurídiques	Màster en Professor/a d'Educació Secundària	Professor/a d'educació secundària obligatòria, i batxillerat formació professional i ensenyaments d'idiomes	EU de Magisteri / Facultat de Filosofia i Ciències l'Educació
	Màster en Advocacia ³	Advocat/a i Procurador/a	Facultat de Dret
Enginyeria i Arquitectura	Grau en Enginyeria Química	Enginyer/a tècnic/a industrial	Escola Tècnica Superior d'Enginyeria
	Grau en Enginyeria Electrònica Industrial	Enginyer/a tècnic/ a industrial	
	Grau en Enginyeria Electrònica de Telecomunicació	Enginyer/a tècnic/ a de telecomunicació	
	Grau en Enginyeria Telemàtica	Enginyer/a tècnic/a de telecomunicació	
	Màster en Telecomunicació ⁴	Enginyer/a de telecomunicació	

1. En tramitació. 2. En projecte. 3. En projecte. Actualment s'imparteix un màster en col·laboració amb el Col·legi d'Advocats. 4. Per al curs 2011-2012.

La Universitat de València imparteix en l'actualitat 53 titulacions de grau, quatre dobles titulacions i 90 màsters oficials. En la taula 3 s'indiquen les titulacions de la Universitat de València que habiliten per a l'exercici d'una professió regulada, amb la professió per a la qual habiliten i el centre responsable de la titulació.

La Universitat de València té una gran experiència docent i investigadora en Ciències de la Salut, i, com es pot comprovar, imparteix pràcticament tots els estudis de les titulacions d'aquesta branca de coneixement que habiliten per a l'exercici d'una professió. Cal dir que en aquests moments està en fase de revisió la titulació que rebran els estudiants dels ensenyaments de Salut que tenen 300 o més crèdits ECTS, és a dir, Medicina, Odontologia, Farmàcia i Veterinària. Tot i que, en principi, es tracta de titulacions de grau, d'acord amb la duració i característiques d'aquests estudis, la titulació final podria ser la de màster.

En la branca de les Ciències Socials i Jurídiques, i més concretament en l'àmbit de l'educació, la Universitat de València imparteix tots els estudis de les titulacions que habiliten per a l'exercici professional, les dues titulacions de grau en Mestre/a i el Màster en Professor/a d'Educació Secundària. En aquest últim, la Universitat de València és la que més places té, i en més especialitats, de tot el sistema universitari valencià. L'oferta en aquesta branca

es completa amb la titulació del grau en Dret, després de la qual es podrà accedir al Màster en Advocacia, que és la titulació que donarà accés a les professions d'advocat/a i procurador/a.

Finalment, encara que les titulacions de la branca d'Enginyeria i Arquitectura que imparteix la Universitat de València no són moltes, és important indicar que són aquelles en què disposa d'una experiència i trajectòria professional. En l'àmbit de l'enginyeria industrial s'imparteixen dues titulacions que habiliten per a l'exercici de la professió d'enginyer/a tècnic/a industrial, amb perfil químic o electrònic. En el camp de l'enginyeria de telecomunicacions s'imparteixen dues titulacions que habiliten per a l'exercici de la professió d'enginyer/a tècnic/a de telecomunicació, amb perfil electrònic o telemàtic. Aquests dos perfils es podran cursar a partir del pròxim curs en una estructura de doble titulació que oferirà un major ventall d'eixides professionals. Aquesta oferta es completa amb el Màster en Telecomunicacions que començarà a impartir-se el pròxim curs i que habilita per a l'exercici de la professió d'enginyer/a de telecomunicacions.

Amb tot això, la Universitat de València destaca com la universitat que té l'oferta més àmplia de titulacions i, al seu torn, com la que té també l'oferta més variada de titulacions que habiliten per a l'exercici de professions regulades. ■

